

# ІНФОРМАЦІЯ ВРЯТУЄ СВІТ

*Захід відкрив заступник міністра  
МНС України Володимир Холоша*



Звичайно, сьогодні вже не йдеться про закритість інформації, однак, залежно від циніцизмів потреб населення, яке проживає на постраждалих територіях, її необхідно адаптувати, зробити доступною. Саме для вирішення цих завдань у стінах Національного центру радіаційної медицини Академії медичних наук України зібралися фахівці трьох країн світу: України, Росії, Білорусі, представники національних та міжнародних організацій. Мета семінару – визначення найефективніших шляхів та методів інформування населення про наслідки Чорнобильської катастрофи. Як відомо, інформування є одним з трьох пріоритетних напрямків діяльності ПРООН у роботі з вирішення питань ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Відкриваючи захід, заступник міністра МНС України Володимир Холоша зазначив, що після аварії на Чорнобильській АЕС владою було допущено чимало помилок, у тому числі і з точки зору інформаційного забезпечення населення. Як наслідок – недовіра до інформації офіційних органів влади. "Протягом кількох років після аварії її наслідки замовчували, применшували, а потім – зворотна реакція: велика інформаційна пропаганда, потоки якої, на жаль, не завжди якісного характеру", – пояснив Володимир Холоша. Заступник міністра наголосив

на необхідності створення спільної концепції щодо вирішення цього питання. "Ми розуміємо, що трагедія вже сталася, тому, в першу чергу, потрібно навчитися жити безпечно. Сьогодні актуальними як для України, так і для Росії та Білорусі, є питання майбутнього забруднених територій, можливість економічного їх відродження, а також виховання екологічної культури (дотримання санітарно-гігієнічних норм у побуті). Таким чином в цих умовах важливий напрямком державної політики є саме інформаційне забезпечення в якісній, достовірній інформації про радіологічні, медичні, соціальні та інші наслідки Чорнобильської катастрофи, а також створення умов для легкого та швидкого доступу громадян до неї", – підкреслив Володимир Іванович.

На думку Володимира Берковського, експерта Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ): "Цей семінар організований для людей, які повинні розповсюджувати достовірну інформацію про подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Він дозволить визначити "білі плями" в "чорнобильській історії", напрямки, де допомога міжнародних агентств могла б бути корисною. Головне – повернення до нормального життя населення, яке проживає на постраждалих територіях, тобто – всеоб'ємний їх розвиток. Ми

*Ірина ЦУШКО,  
фото Володимира ОВСЯНИКА*

**Інформаційний вакуум, що утворився відразу після аварії на Чорнобильській АЕС, з часом почав заповнюватися чутками. Поряд зі скупими офіційними повідомленнями влади з'являлися різноманітні домисли, що сприяли створенню необ'єктивної картини тодішньої ситуації як на національному, так і на міжнародному рівнях**

прагнемо, щоб люди мали перспективи, розум, що їхні діти та онуки там можуть жити безпечно без огляду на побічні ефекти та наслідки".

Подібна діяльність передбачається у рамках реалізації міжнародного проекту ООН-ICRIN, презентованого напередодні 23-х роковин аварії. В його основі – створення та донесення коректної, науково-вибраної, збалансованої, об'єктивної, напрацьованої протягом років інформації. "Цей новий проект буде фокусуватися на інформуванні населення про реальний стан забруднених територій, небезпеки та перспективи їх розвитку, пропагувати здоровий спосіб життя. Найголовніший компонент в успішній роботі те, що ми будемо покладаватися на національних партнерів. Адаже інформування населення вже ведеться в цих країнах, і досвід у цій сфері є, потрібно його вдосконалити та розширити. Необхідно визначити найефективніші методи інформування населення, щоб на їхній основі розробити стратегію, і протягом наступних років провести серію інформаційних заходів, тренінгів для молодих батьків, місцевих представників освітніх організацій, структур охорони здоров'я", – розповіла представник Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ) Жанат Карр.

Після аварії на Чорнобильській АЕС три країни практично зіштовхнулися з однаковими проблемами, які були тоді єдині: ліквідація аварії, евакуація населення, формування відповідної законодавчо-нормативної бази, соціальний захист, медичне забезпечення постраждалих. Проте з часом, кожна вже незалежна тоді країна пішла окремим шляхом подолання наслідків катастрофи. Як зазначила на семінарі директор Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Ірина Хромуляк: "Специфіка української політики в цій сфері, в тому числі й інформаційної, де що відрізняється від Білорусі та Росії. Адже, саме на території України сталася аварія, і сьогодні відкритими залишаються чимало питань, пов'язаних із ЧАЕС, інших радіаційних об'єктів та Зони відчуження. У співпраці з відповідними Міністерствами, організаціями та представниками обласних адміністрацій і рад був розроблений і поданий на розгляд Кабінету Міністрів України Законопроект "Про внесення змін до Закону України "Про загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 років". Її цілі – збереження здоров'я постраждалого населення, забезпечення рівня медичного обслуговування, а також соціально-психологічна реабілітація, екологічне оздоровлення забруднених територій, створення ефективного та оперативного інформування населення, соціальний захист, перетворення ЧАЕС на безпечний об'єкт". На думку Ірини Ярославни, основними шляхами реалізації інформаційної політики в Україні сьогодні є: підготовка аналітичної інформації для центральних та місцевих органів влади, публікація даних радіаційно-екологічного моніторингу, статистичних та аналітичних матеріалів про здоров'я населення, проведення семінарів, тренінгів тощо. Вона також наголосила на важливості розширення діяльності центрів соціально-психологічної реабілітації, які сприяють поширенню кваліфікованої інформації щодо різних аспектів чорнобильського питання та надають необхідну цілеспрямовану допомогу постраждалому населенню.

*(Початок. Закінчення на стор. 3)*

# ІНФОРМАЦІЯ ВРЯТУЄ СВІТ

*(Закінчення. Початок на стор. 1)*

Характер зустрічі дозволив глобально, на рівні трьох пайбільш постраждалих країн: України, Росії та Білорусі окреслити завдання, визначити пріоритети реалізації проекту, поділитися досвідом проведення інформаційної політики української, російської та білоруської сторін.

У ході свого виступу **Тетяна Марченко, представник МНС Росії**, розповіла учасникам зустрічі про результати моніторингу найактуальніших питань стосовно наслідків Чорнобильської катастрофи, які найбільше сьогодні хвилюють населення країни: вплив радіації на здоров'я (більше 70%), нормативно-правова база, що вона дає (35%); екологічна ситуація (30%); питання радіаційної безпеки та рекомендації й технології ведення господарської діяльності (18%); як органи влади реагують на існуючі проблеми (8%). Вона також поділилася практикою реалізації відповідних програм та проектів, які нині успішно діють в країні: інформаційна підтримка та соціально-психологічна реабілітація громадян, які проживають на постраждалих територіях, створення психологічно-реабілітаційних, інформаційно-аналітичних центрів, формування інформаційного банку з усіх аспектів наслідків Чорнобильської катастрофи. Особливо зацікавив присутніх проект створення тематичного атласу щодо сучасного стану постраждалих територій Росії та Білорусі й прогнозів їх реабілітації та відродження. Він буде представлений на сайтах з вільним доступом.

"Особливість такого атласу полягає в наявності не просто даних моніторингу, а прогнозів на 2056 рік. Цим самим ця інформація стане основою певних заходів щодо подолання наслідків Чорнобильської катастрофи", – зазначила Тетяна Марченко.

Ситуацією, яка склалася в Білорусі щодо інформаційної політики, представив **Микола Цибулько, заступник начальника Чорнобильського департаменту МНС Білорусі**:

– Вибух на ЧАЕС перевернув свідомість цілого покоління. Республіка Білорусь зіптовхнулася з масою проблем, які вимагали негайного прийняття рішень. В першу чергу перед країною постала необхідність негайного реагування та мінімізація наслідків катастрофи. Особлива увага була надана створенню системи контролю й моніторингу навколишнього середовища, реалізація захисних заходів. Досягнуто значних результатів. Однак, що стосується інформаційної та ідеологічної складової, системного інформування населення, то тут існують суттєві пробіли. Головними джерелами інформації тоді стали розповіді представників родин, що не завжди компетентно та правдиво відображували реальну ситуацію. До моменту досягнення певних результатів ліквідації наслідків на ЧАЕС все більше почала зростати потреба у радіологічній культурі населення, яке проживає на постраждалих територіях. Протягом останніх років ми серйозно зайнялися цим питанням,



інформаційною політикою, мета якої – подолання соціально-психологічних наслідків катастрофи, зміна поведінкової моделі людей, образу життя, а як результат – зниження дозових навантажень, адже спосіб життя в значній мірі впливає на ці показники. Цілі поставлені – донести до населення головні аспекти впливу радіації на організм людини, дати об'єктивну інформацію про стан здоров'я людей, які брали участь у ліквідації наслідків, і тих, що живуть на забруднених територіях, інформування щодо проведеної політики урядом у сфері ліквідації наслідків катастрофи. Для вирішення завдань проводиться робота з різних напрямків, реалізуються відповідні програми, розроблена концепція інформування.